

Катерина Годлевська

СОЦІАЛЬНІ МЕДІА ЯК ІНСТРУМЕНТ ОСВІТИ ДЛЯ МИРУ

*Голуб миру, щоб злетіти, потребує крил,
якими є освіта та справедливість
Папа Римський Франциск¹*

Анотація. Розкрито значення соціальних медіа як освітнього простору для виховання у душі миру. Висвітлено результати аналізу того, як завдяки різноманітним соціальним медіа-платформам, таким як Facebook, Twitter, Instagram і LinkedIn, люди з усього світу отримали можливість взаємодіяти як зі своїми співвітчизниками, однодумцями, так із людьми з інших країн та їхніми думками. Виявлено, як соціальні медіа можуть сприяти миру шляхом діалогу між людьми різного етнічного, релігійного та політичного походження. Цей діалог може змінити ставлення, сприйняття і заохотити до підвищення толерантності та взаєморозуміння між етнічними групами, які інакше не мали б можливості взаємодіяти між собою. Соціальні медіа дозволяють людям усіх верств суспільства висловлювати свої індивідуальні погляди. Саме тому це потужний інструмент, а робить він добро чи зло, залежить від кожного. Представлено, як соціальні медіа впливають на конфлікти, політичну боротьбу та колективні дії на масовому рівні, зокрема анексію Криму та дії терористів ISIS. Сьогодні не можна розглядати жодний соціальний конфлікт без вивчення того, як учасники конфлікту використовують соціальні медіа та їх вплив на траєкторію конфліктів. Окреслено як соціальні медіа можуть бути інструментом вирішення конфліктів, коли інформація, яка подається, є надійною, враховує права людини і представляє різні погляди. Саме такі пости в соціальних мережах знижують вірогідність конфліктів і сприяють безпеці людини. Тому важливо, щоб люди ефективно використовували ресурси, що надаються медіа, бібліотеками, архівами й іншими інформаційними службами. Зазначено, що медіаграмотність має важливе значення для довгострокового створення миру. Вона має бути складовою програм освіти для миру, оскільки чіткий і критичний підхід до будь-якої інформації – це інструмент у боротьбі з хибними уявленнями, упередженнями та мовою ненависті.

Ключові слова: соціальні медіа, медіаграмотність, медіа-платформи, освіта для миру, виховання в душі миру, конфлікти.

Вступ. Зміни в різних сферах сучасного життя тісно пов'язані з розвитком інформаційних технологій. Сьогодні вже неможливо уявити людину, яка б не користувалася Інтернет мережею хоча б один раз на день. Люди годинами проводять за комп'ютерами, планшетами, телефонами у пошуках інформації різного характеру: освітнього, наукового, розважального тощо. Найбільше часу людина приділяє соціальним медіа. Згідно звіту «Global Digital 2019», який щорічно подають компанії «We Are Social» та «Hootsuite», сьогодні в світі налічується

¹ Католицький Медіа-Центр Конференції римсько-католицьких єпископів в Україні. Папа: освіта і справедливість – два крила миру. URL: <http://kmc.media/2019/02/05/papa-osvita-ta-spravedlyvist-dva-kryla-myru.html> (дата звернення 16.03.2019)

5,11 млрд. мобільних користувачів, що на 100 млн. (2%) більше, ніж у 2018 р.; 4,39 млрд. користувачів Інтернету, що на 366 мільйонів (9%) більше, ніж у 2018 р. та 3,48 млрд. користувачів соціальних медіа, що на 288 мільйонів (9%) більше, ніж у 2018 р.². Саме тому соціальні медіа вже давно використовуються як інструмент у сфері освіти для миру. Наприклад, Організація Об'єднаних Націй та Комітет НАТО з Науки заради миру та безпеки використовують соціальні медіа-платформи (Facebook, Twitter, Instagram і LinkedIn) не тільки для того, щоб висвітлити свою діяльність, а й для того, щоб передати свої повідомлення світові. Крім того, завдяки цим соціальним медіа-платформам, люди з усього світу отримали можливість взаємодіяти одне з одним.

Крім того, соціальні медіа дозволяють людям з усіх верств населення публічно висловлювати свої думки. Взаємодія у соціальних медіа, відома як «єдність за допомогою хештегу» у всіх відношеннях настільки ж актуальна і грізна, як і група людей, що зібрана в конференц-залі або на спортивному стадіоні для вирішення того чи іншого питання. Хештег – це ключове слово або фраза, перед якими ставиться символ «#» та використовується в публікаціях у соціальних мережах. У результаті, пост є доступним усім користувачам з такими ж інтересами, навіть якщо вони не підписані на ваші оновлення³. Існує величезна кількість прикладів як користувачі за допомогою хештегу привернули увагу світової спільноти до надзвичайно важливих питань, які потрібно було вирішити, а саме: #ArabSpring прикував увагу до численних протестів і заворушень в країнах, від Сирії до Тунісу, за допомогою яких люди прагнули до нових реформ; #DelhiGangRape успішно поставив у центрі питання культури зґвалтування та насильства в Індії і в результаті якого відбулися зміни як в сексуальній освіті, так і в законах країни. Це надихнуло відомого драматурга Ів Енслера розпочати міжнародну кампанію «One Billion Rising», що закликає покласти край насильству над жінками і дівчатками по всьому світу.

Соціальні медіа – це один з найвагоміших інструментів для вираження та обміну інформацією, але не всі керуються принципами етики і моралі у їх використанні, що призводить до негативних наслідків. Занепокоєння також викликає надійність і достовірність фактів, що поширюються через Інтернет (лише в «Twitter» щотижня публікується майже 9 млн. потенційно небезпечних постів), адже вони ніяк не перевіряються, а неясна або неоднозначна інформація може спровокувати насильство.

² *Special reports «Digital 2019: global internet use accelerates».* URL: <https://wearesocial.com/blog/2019/01/digital-2019-global-internet-use-accelerates> (дата звернення: 15.04.2019).

³ *Громадський простір. Хештег править світом? Поради з #hashtag просування для НУО.* URL: <https://www.prostir.ua/?kb=heshtehy-pravlyat-svitom-yak-nuo-vykorystovuvaty-hashtag> (дата звернення 14.05.2019)

Отже, соціальні медіа можуть бути як інструментом розширення демократичного простору, так і одночасно призвести до дестабілізації миру. Використання їх для добра чи зла, залежить повністю від того, як кожна людина буде його використовувати.

Виклад основного матеріалу. На нашу думку, найбільш слушним визначенням соціальних медіа є твердження відомих німецьких вчених А. Каплана та М. Хайнлайна, що характеризують соціальні медіа як «групу базованих додатків в Інтернеті, що вибудовують ідеологічні та технологічні підвалини Веб-2.0 і дозволяють створювати та обмінюватися контентом між користувачами. Зміст може включати текст, відео, зображення, подкасти та інші мультимедійні комунікації. Найвизначніші приклади соціальних медіа включають: Facebook, Twitter, LinkedIn, Google +, Google talk, чат Yahoo, Skype, WhatsApp тощо⁴.

У наукових працях дослідників з усіх розвинених країн світу питанню «значення соціальних медіа в освіті для миру» приділяється багато уваги. Наприклад, у статті «Чому і коли слід використовувати засоби масової інформації для побудови миру і запобігання конфліктів» В. Братич та Л. Ширх розкривають значення засобів масової інформації для вирішення конфліктів й встановлення миру. Крім того, дослідники показують як використання нових засобів масової інформації може призвести до змін у суспільстві та як це може заохотити людей долучитися і підтримувати мир⁵.

Наукове дослідження Ш. Хіммельфарба та М. Чабаловські «Медіа, запобігання конфліктів і будівництво миру на карті світу» окреслює значення медіа в управлінні конфліктами й розкриває стратегії для побудови миру⁶. Науковцями також проаналізовані проекти, які реалізуються для вирішення цих питань.

Наголосимо, що директор Центру інновацій USIP: наука, технології та миротворчість Ш. Хіммельфарб у праці «Соціальні медіа та запобігання конфліктам» розкриває проблему можливості використання соціальних медіа для запобігання конфліктів та результатів їх досягнення⁷. Дослідник З. Колдвелл у доповіді «Нові медіа для побудови миру та управління конфліктами» аналізує медіа як засіб для створення миру або розпалювання насильства і наголошує на тому, як саме соціальні медіа сприяють деструктивній поведінці і полегшують її поширення⁸. Відомий

⁴ Kaplan A., Haenlein M. *Users of the World, Unite! The Challenges and Opportunities of Social Media*. Business Horizons. 2010. № 53. P. 60.

⁵ Bratic V., Schirch L. *Why and When to use the Media for Conflict Prevention and Peacebuilding*. Netherlands: European Centre for Conflict Prevention, 2007. Paper 6. 34 p.

⁶ Himelfarb S., Chabalowski M. *Media, Conflict Prevention and Peace building: Mapping the Edges*. USA: The United States Institute of Peace. 2008. 17 p.

⁷ Himelfarb S. *Social Media and Conflict Prevention*. USA: The United States Institute of Peace. 2012. 5 p.

⁸ Caldwell, Z. *The Impact of New Media for Peace Building and Conflict Management*. USA: The United States Institute of Peace. 2012. 12 p.

американський соціолог Г. Рейнгольд у своєму відеовиступі наголосив, що розуміння того як працюють соціальні мережі є частиною «основної грамотності XXI століття». Він закликає освітян та тих, хто займається поширенням виховання в душі миру, заохочувати використовувати соціальні медіа для мирних цілей⁹.

Цікавим є дослідження Стендфортського університету «Чи можуть соціальні мережі сприяти світовому миру?». В соціальній мережі «Facebook» створено сторінку (<http://peace.facebook.com>) основним завданням якої було дослідити чи можуть співдружності в Інтернеті перетворитись на щось більше і сприяти зменшенню конфліктів у світі? Основною метою цього проекту є зменшення етнічних і релігійних розривів між ізраїльтянами та палестинцями, сунітами та шиїтами, християнами та атеїстами. Сторінка налічує близько 300 млн. користувачів з усіх куточків світу, що є значною вибіркою для експерименту. Окрім лінійних графіків, сторінка дозволяє зібрати різні дані, наприклад, за 24 години виявлена така кількість дружніх діалогів: 8411 тис. албано-сербських, 7399 тис. індійсько-пакистанських, 71555 тис. мусульмансько-християнських та 30558 тис. республікансько-демократичних¹⁰. Також щодня створюються і відстежують опитування на тему миру, наприклад: «Як Ви думаєте, чи ми досягнемо миру у світі за 50 років?». За результатами опитування найменшу віру у світовий мир мають респонденти із США та Німеччини (7%), а найвищу – Колумбія та Єгипет (38%).

Можемо наголосити також на важливості створення конкурсу «Мільярд законів миру», що розпочинає свою роботу кожного року у перших числах квітня. Мета конкурсу полягає у розгляді кожного минулорічного нормативно-правового акту щодо забезпечення миру. Обрання півфіналістів відбувається 10 квітня у таких категоріях: кращий закон про неприбутковість, найкращий молодіжний нормативно-правовий акт, кращий університетський нормативно-правовий акт, найкращий діловий нормативно-правовий акт, найкращий миротворець. Переможців обирають за допомогою голосування на сторінці (50% від оцінки) та експертним оцінюванням (зазвичай це 13 лауреатів Нобелівської премії миру)¹¹.

Отже, соціальні медіа можуть сприяти поширенню миру, заохочуючи до діалогу між людьми різного етнічного походження та національностей. Це може вплинути на сприйняття етнічної приналежності та сприяння

⁹ Rheingold's H. *21st Century Literacies*. URL: <https://player.fm/series/howard-rheingolds-vlog/21st-century-literacies> (дата звернення 27.05.2019)

¹⁰ Sharma G. *Promoting Peace Education through Social Networking*. *Journal of Educational Research*. 2018. Volume 3. Issue 4. P. 5.

¹¹ Там само.

толерантності і взаєморозуміння. Таким чином, це може подолати розрив між етнічними групами, які б інакше не спілкувалися між собою.

Вчений миру та член Координаційного комітету «Світ за межами війни» (World Beyond War) П. Хіллер в особистому і професійному житті докладає всіх зусиль, щоб створити світ поза війною. Він є виконавчим директором компанії «Ініціатива запобігання війни Фонду родини Юбіц» і викладає вирішення конфліктів у Державному університеті Портленда. П. Хіллер бере активну участь у виданні книг, наукових статей та газетних публікацій. Його робота пов'язана з аналізом війни і миру, соціальної несправедливості та адвокації ненасильницьких підходів до трансформації конфліктів. Він навчався і працював над цими темами, під час проживання в Німеччині, Мексиці та США, зняв відеоматеріали на тему «Еволюція глобальної системи миру» та «Чи є війна неминучою?»¹². Наприклад, у праці «Як соціальні медіа змінюють конфлікт?» автор аналізує основу розуміння того, як соціальні медіа можуть впливати на політичний конфлікт на рівні еліт, а також на масові колективні дії¹³. У своїх наукових статтях дослідник порушує такі важливі геополітичні події як: повстання «Ісламської держави» (ISIS), анексію Криму Росією, обранням Дональда Трампа президентом США та вплив соціальних медіа на ці процеси. Ми погоджуємося з думкою вченого про те, що ISIS використовує соціальні медіа для координування власних дій та вербування послідовників; Росія – кібервійни та дезінформацію; Дональд Трамп – Twitter як інструмент своєї успішної передвиборчої кампанії.

Здійснений нами огляд літератури свідчить про наявність вагомих доказів того, що соціальні медіа підвищують обізнаність та сприяють створенню «своєї історії». Зв'язок між активістами полегшується, координація та спілкування стають менш затратними. Водночас, легше віднайти потенційних послідовників та активістів у контексті політичного насильства та радикалізації (наприклад, ISIS). За словами П. Хіллера, сьогодні приділяється занадто мало уваги на те, як еліти / лідери використовують соціальні медіа. Це дивно, враховуючи, що лідери та уряди активно використовують соціальні медіа для проведення агітацій, пошуку підтримки інвесторів, а також впливу традиційних ЗМІ¹⁴.

Ми погоджуємося з висновком вченого щодо масштабів впливу соціальних медіа на конфлікти та політичну боротьбу, що потребує більш систематичного вивчення за такими напрямками: використання соціальних медіа як інструменту агітації; збільшення використання зашифрованих

¹² *Worldbeyondwar.org.* Патрік Хіллер. URL: <https://worldbeyondwar.org/uk/%D0%9F%D0%B0%D1%82%D1%80%D1%96%D0%BA-%D0%A5%D1%96%D0%BB%D0%BB%D0%B5%D1%80/> (дата звернення 30.04.2019).

¹³ *Hiller P. How Social Media is Changing Conflict.* URL: <https://peacesciencedigest.org/social-media-changing-conflict/> (дата звернення 16.05.2019).

¹⁴ *Там само.*

соціальних медіа через проблеми конфіденційності; соціальні медіа та кіберконфлікти; небезпека підвищеної здатності маніпулювати конфліктом та соціальними медіа за допомогою штучного інтелекту.

З огляду на проаналізовані джерела, можемо окреслити шляхи використання соціальних медіа у сприянні миру:

1. Сприяння міжнаціональному діалогу. Оскільки, соціальні медіа використовуються для подолання розривів між супротивниками, особливо молоді.

2. Управління реформами. Наприклад, у Кенії та Судані, голосування ведеться за все, від насильства до шахрайства, використовуючи різноманітні платформи соціальних медіа. Обидві країни, на думку міжнародних спостерігачів, успішно запобігають насильству.

3. Попередження насильства. Використання «Twitter» у Бразилії допомагає знищити насильство банд та поліції. Також подібні програми є у Сіудад Хуаресі (Мексика).

4. Запобігання виникненню суперечностей щодо ресурсів. Мережі раннього попередження, такі як «CEWARN», у Африці на південь від Сахари, створюються для використання соціальних медіа разом з іншими формами супутникової інформації та традиційними ЗМІ для запобігання конфліктів навколо землі, води та інших ресурсів.

5. Використання соціальних медіа у перехідних країнах, таких як Єгипет, для внесення поправок до конституції з громадським внеском через соціальні медіа. Хоча цей проект не був успішним, але як і в Марокко та Ісландії, ми багато дізнаємось про краудсорсинг під час написання конституції.

6. Протести проти насильства. Сьогодні багато інформації можна знайти про О. Моралеса, молодого колумбійського інженера, який використовував «Facebook», для гуртування людей по всій Колумбії та у всьому світі, проти жорстокої тактики партизанської групи, широко відомої як «FARC». Це започаткувало тенденції використання соціальних мереж для об'єднання людей у протестах проти насильства.

Соціальні медіа можуть як сприяти забезпеченню миру, у представленні надійної інформації, що поважає права людини і представляє різні погляди, так і нав'язати хибні уявлення та створювати конфлікт. На нашу думку, для довгострокової побудови миру та подолання негативного впливу соціальних медіа необхідний чіткий і критичний підхід до будь-якої інформації, що якнайкраще забезпечується через медіаосвіту і медіаграмотність.

Саме тому медіаосвіта має обов'язково враховувати зростаючий вплив цифрових технологій, що перейшли межу дозволеного. Сьогодні ми спостерігаємо процес видобутку конфіденційної інформації з метою маніпуляції і масивної дестабілізації (наприклад: серфінг, спілкування в

чатах тощо). Ці дії відбуваються на платформах, контрольованих головними світовими Інтернет-гігантами «GAFAM» (Google, Apple, Facebook, Amazon, Microsoft).

Головна складність декодування онлайн-пропаганди полягає в тому, що боротьба з певною формою руйнівної ідеології заснована на інноваційних технологіях. Ця ідеологія має консервативну основу, оскільки більше скерована на створення хаосу в існуючих політичних системах, ніж на поширення відкритого і прогресивного погляду.

Отже, завданням медіаосвіти є переосмислення як самих медіа, так і політичних та етичних принципів, що є їх основою. Необхідно також переглянути роль соціальних мереж і дискусій на соціальних платформах, оскільки постійне розширення цифрової сфери перетворює пасивну аудиторію у співтовариство активних користувачів, які обмінюються новинами і інтерпретують інформацію. Поширення тез, що ми «спостерігаємо» в соціальних мережах, зовсім не безпідставні, оскільки швидко поширюються вигадки, плітки, які перетворюють приватну сферу у публічну. Вони ставлять автентичність вище правди, яка сприймається як інструмент певної еліти, яка далека від повсякденних інтересів. Тому соціальні мережі іноді просувають недостовірні факти і новини, використовуючи неправдиві аргументи. Звідси походить термін «пост-правда». Все ж таки вплив соціальних мереж ще зовсім неоцінений, бо ми відмовляємося бачити в альтернативній правді заміну традиційним джерел інформації. Адже саме соціальні медіа відродили одвічну суперечку щодо кордону між об'єктивним фактом і суб'єктивним коментарем.

В інформаційно-комунікаційній науці слух виконує основні когнітивні функції і розглядається як інструмент соціального зв'язку. З його допомогою проводиться спостереження за навколишнім середовищем, приймаються рішення завдяки дискусіям і зіставляються цінності... Ті ж самі функції раніше виконувалися традиційними медіа. Однак сьогодні традиційні медіа викликають недовіру публіки. Симптомом цієї недовіри є повернення різних чуток, а соціальні мережі є засобом для їх поширення. Насправді, у феномені поширення чуток відповідальні не соціальні мережі, а громадська думка еліти.

У контексті політичної дестабілізації у всьому світі, соціальні мережі відроджують роль соціального сповіщення. Вони виявляють порушення суспільних норм і виставляють на загальний огляд секрети «сильних світу цього», в той час, як політичні інститути хизуються своєю «прозорістю». Такого роду «автентичність» закликає до більш згуртованих відносин між членами інтернет-спільноти, які відтепер становлять аудиторію і які залучаються до дебатів, де превалює прозорість. У підсумку, соціальні мережі замінюють більш об'єктивний підхід традиційних медіа до так званої

«автентичності»¹⁵. Однак, у цій ситуації необхідно чітко уявляти собі специфіку цифрового простору, тобто з одного боку, це інтерактивність, прозорість і відкритість, а з іншого – це дезінформація і спроба вплинути на думку користувачів. Необхідно удосконалювати критичне мислення у використанні його як форми протидії пропаганді. Потрібно також виховувати почуття відповідальності у молоді. Вони мають замислитися над тим, як використовувати соціальні медіа, усвідомлювати наслідки тих чи інших дій у соціальних мережах і найголовніше – навчитися сприймати особисту критику. Розвиток почуття етики також відіграє в процесі освіти досить важливу роль.

З цією метою міжнародною спільнотою створюються різні навчальні курси, проекти та онлайн-платформи, про що наголошено у звіті Організації Об'єднаних Націй «Альянс цивілізацій»¹⁶. Розглянемо деякі навчальні курси, платформи та проекти, що створені для формування медіа грамотності у молоді.

Освітній курс MOOC DIY EMI (Масовий відкритий онлайн-курс з медіаосвіти та інформаційної грамотності) отримав премію ЮНЕСКО в галузі медіаосвіти та інформаційної грамотності у 2016 р., Учасникам курсу було запропоновано три ролі: дослідника, аналітика і творця контенту. Дослідник знайомиться з фактами і з медіа, аналітик займається перевіркою джерел, подібністю даних і проблемою конфіденційності, а творець намагається створити власний контент, оцінює результати зробленого ними вибору та приймає рішення щодо його поширення¹⁷. Цей онлайн курс став поштовхом для таких проектів, як «Громадянин журналіст в Твіттері» або «Noaxbuster» спрямований проти конспіраційних теорій.

Проект Європейського Союзу «Медіа як інструмент побудови миру та трансформації конфліктів у молодіжній роботі» зосереджений на інноваційному поєднанні трьох напрямів: побудови миру та трансформація конфліктів; молодіжної роботи; медіа (масові, альтернативні та соціальні медіа), а також їх взаємозв'язки. У практиці проект спрямований на те, щоб молодь використовувала медіа з метою зміцнення миру у своїх громадах та за її межами, а також вирішення питань, пов'язаних із збройним насильством та конфліктами. Зокрема в рамках проекту увагу зосереджено на таких проблемних питаннях: рефлексивний структурований діалог, медіаграмотність, співвідношення насильства, екстремізму, радикалізації та пропаганди, фальшивих новин та інформаційної війни, цензури, мови

¹⁵ Frau-Meigs D. *Developing a critical mind against fake news. The UNESCO courier. 2017. – P. 63–76.*

¹⁶ *Alliance of Civilizations – Report of the High-level Group, 13 November 2006. URL: <https://www.unaoc.org/resource/alliance-of-civilizations-report-of-the-high-level-group-13-november-2006/> (дата звернення 16.05.2019)*

¹⁷ Frau-Meigs D. *Developing a critical mind against fake news. The UNESCO courier. 2017. – P. 63–76.*

ненависті, післяконфліктного зближення громади¹⁸.

Онлайн платформа Альянс цивілізацій ООН (UNAOC) є провідною платформою для міжкультурного діалогу, взаєморозуміння та співпраці. Вона поєднує уряди, законодавців, органи місцевого самоврядування, громадянські організації, засоби масової інформації та людей, що присвячують свою діяльність поширенню взаєморозуміння у різних громадах¹⁹.

UNAOC пропонує програмування у сферах освіти, молоді, міграції та медіа. Багато програм поширюються більше ніж на одну галузь. Основні завдання програмної діяльності UNAOC – сприяти глобальному діалогу щодо викликів та можливостей життя в епоху глобальних комунікацій та обмінів; запобігати міжкультурній напрузі та кризам; вести боротьбу зі стереотипами, неправильним сприйняттям, дискримінацією та ксенофобією; підтримувати інновації, що сприяють міжкультурному діалогу та взаєморозумінню, взаємоповазі та співпраці²⁰. Головним завданням всіх ініціатив є сформованість молоді критичного мислення, необхідного для уникнення небезпечних пасток в Інтернеті, наприклад, розпалювання ненависті, відстеження та збору даних, фальшивої інформації тощо.

Висновки. Соціальні медіа можуть сприяти миру шляхом діалогу між людьми різного етнічного, релігійного та політичного походження. Цей діалог може, водночас, змінити ставлення, сприйняття і заохочення до підвищення толерантності та взаєморозуміння між етнічними групами. Соціальні медіа можуть бути використанні для поширення конфліктів, початку війни і дезінформації. Однак соціальні медіа доцільно використовувати в освіті для миру, наприклад, у сприянні міжнаціональному діалогу, управлінні реформами, попередженні насильства, запобіганню виникнення суперечностей щодо ресурсів, конституцій, протестів проти насильства тощо. Це стане можливим, коли інформація, що подається, буде надійною і поважатиме права людей, представлятиме різні суспільні погляди. Для довгострокової побудови миру, подолання негативного впливу соціальних медіа необхідний чіткий і критичний підхід до будь-якої інформації, що якнайкраще забезпечується через медіаосвіту і медіаграмотність. З цією метою міжнародною спільнотою створюються різні освітні курси, проекти та онлайн-платформи, головним завданням яких є розвиток у молоді критичного мислення, що уможливорює уникнення небезпечних пасток в Інтернеті.

¹⁸ *Central asia education platform. Project Media as a tool for peace building and conflict transformation in youth work. URL: <http://dbase.caep-project.org/project/media-as-a-tool-for-peace-building-and-conflict-transformation-in-youth-work/> (дата звернення 30.04.2019).*

¹⁹ *UNAOC. URL: <https://www.unaoc.org/> (дата звернення 14.05.2019)*

²⁰ *Там само.*

Бібліографія

1. Громадський простір. Хештег править світом? Поради з #hashtag просування для НУО. URL: <https://www.prostir.ua/?kb=heshtehy-pravlyat-svitom-yak-nuo-vukorystovuvaty-hashtag> (дата звернення 14.05.2019)
2. Католицький Медіа-Центр Конференції римсько-католицьких єпископів в Україні. Папа: освіта і справедливість – два крила миру. URL: <http://kmc.media/2019/02/05/papa-osvita-ta-spravedlyvist-dva-kryla-myru.html> (дата звернення 16.03.2019)
3. Alliance of Civilizations – Report of the High-level Group, 13 November 2006. URL: <https://www.unaoc.org/resource/alliance-of-civilizations-report-of-the-high-level-group-13-november-2006/> (дата звернення 16.05.2019)
4. Bratic V., Schirch L. Why and When to use the Media for Conflict Prevention and Peacebuilding. Netherlands: European Centre for Conflict Prevention, 2007. Issue Paper 6. 34 p.
5. Caldwell, Z. The Impact of New Media for Peace Building and Conflict Management. USA: The United States Institute of Peace. 2012. 12 p.
6. Central asia education platform. Project Media as a tool for peace building and conflict transformation in youth work. URL: <http://dbase.caep-project.org/project/media-as-a-tool-for-peace-building-and-conflict-transformation-in-youth-work/> (дата звернення 30.04.2019).
7. Frau-Meigs D. Developing a critical mind against fake news. The UNESCO courier. 2017. P. 63–76.
8. Hiller P. How Social Media is Changing Conflict. URL: <https://peacesciencedigest.org/social-media-changing-conflict/> (дата звернення 16.05.2019).
9. Himelfarb S. Social Media and Conflict Prevention. USA: The United States Institute of Peace. 2012. 5 p.
10. Himelfarb S., Chabalowski M. Media, Conflict Prevention and Peace building: Mapping the Edges. USA: The United States Institute of Peace. 2008. 17 p.
11. Kaplan A., Haenlein M. Users of the World, Unite! The Challenges and Opportunities of Social Media. Business Horizons. 2010. № 53. P. 60.
12. Rheingold's H. 21st Century Literacies. URL: <https://player.fm/series/howard-rheingolds-vlog/21st-century-literacies> (дата звернення 27.05.2019)
13. Sharma G. Promoting Peace Education through Social Networking. Journal of Educational Research. 2018. Volume 3. Issue 4. P. 5.
14. Special reports «Digital 2019: global internet use accelerates». URL: <https://wearesocial.com/blog/2019/01/digital-2019-global-internet-use-accelerates> (дата звернення: 15.04.2019).
15. UNAOC. URL: <https://www.unaoc.org/> (дата звернення 14.05.2019)
16. Worldbeyondwar.org. Патрік Хіллер. URL: <https://worldbeyondwar.org/uk/%D0%9F%D0%B0%D1%82%D1%80%D1%96%D0%BA-%D0%A5%D1%96%D0%BB%D0%BB%D0%B5%D1%80/> (дата звернення 30.04.2019).

Kateryna Hodlevska

SOCIAL MEDIA AS A TOOL OF EDUCATION FOR PEACE

Summary. *The article reveals the importance of social media as an educational space of education for peace. Analyzed a various social media platforms such as Facebook, Twitter, Instagram and LinkedIn, where people from all over the world can to interact with their countrymen, like-minded people and people from other countries and their opinions. Identified, that social media can promote peace through dialogue between people of different ethnic, religious and political backgrounds. This dialogue can change attitudes, perceptions and encourage greater tolerance, and understanding between ethnic groups that would not otherwise be able to interact. Social media allows people from all sections of society to express their individual views. There is a powerful tool, and makes it good or evil depend on everyone. Presented how social media influencing conflicts, political struggles and collective action on a massive scale, including the annexation of Crimea and the actions of ISIS terrorists. Today, no social conflict can be considered without examining how the parties to the conflict use social media and their impact on the trajectory of the conflict. The article also illustrates how social media can be a tool for resolving conflicts when providing information is reliable, respects human rights, and presents different views. Such posts in social networks reduce of conflicts and contribute to human security. Therefore, it is important for people to make effective use of resources that provided by the media, libraries, archives and other information services. Media literacy is important for long-term peacebuilding and should be a part of peace education programs. Clear and critical approach to any information is a tool for combating misconceptions, prejudices and hate speech.*

Key words: *social media, media literacy, media platforms, education for peace, conflicts.*

Kateryna Hodlews'ka

MEDIA SPOŁECZNOŚCIOWE JAKO NARZĘDZIE EDUKACJI DLA POKOJU

Streszczenie. *Zdefiniowano znaczenie mediów społecznościowych jako przestrzeni edukacyjnej dla wychowania w zakresie pokoju. Przeprowadzono analizę w jaki sposób za pośrednictwem różnych platform mediów społecznościowych, takich jak Facebook, Twitter, Instagram i LinkedIn, ludzie z całego świata mają możliwość współdziałać ze swoimi rodakami, osobami podobnie myślącymi oraz ludźmi z innych krajów i mających inne zdanie. Odkryto w jaki sposób media społecznościowe mogą promować pokój poprzez dialog między ludźmi z różnych środowisk etnicznych, religijnych oraz politycznych. Dialog ten może zmienić stosunek, odbiór i zachęcić do większej tolerancji oraz wzajemnego zrozumienia między grupami etnicznymi, które w przeciwnym razie nie miałyby możliwości współdziałać między sobą. Media społecznościowe umożliwiają ludziom ze wszystkich środowisk społeczeństwa wyrażać swoje indywidualne poglądy, co z kolei służy potężnym narzędziem dobra lub zła w zależności od osobowości. Przedstawiono w jaki sposób media społecznościowe wpływają na konflikty, walkę polityczną i zbiorowe działania na skalę masową, mianowicie na aneksję Krymu oraz działania terrorystów ISIS. Obecnie nie można rozpatrywać żaden konflikt społeczny bez zbadania tego, w jaki sposób strony konfliktu wykorzystują media społecznościowe oraz wpływ na ich drogę do*

rozwiązania. Ukazano w jaki sposób media społecznościowe mogą stać się narzędziem rozwiązywania konfliktów, podczas gdy dostarczana informacja jest wiarygodna, respektuje prawa człowieka i przedstawia różne poglądy. Właśnie takie posty w sieciach społecznościowych zmniejszają prawdopodobieństwo konfliktów i przyczyniają się do bezpieczeństwa ludzi. Dlatego ważnym jest, żeby społeczeństwo efektywnie korzystało z zasobów medialnych, bibliotek, archiwów oraz innych służb informacyjnych. Nadmienia się, że umiejętność korzystania z mediów ma ważne znaczenie dla długoterminowego budowania pokoju, który powinien być częścią programów edukacyjnych dla pokoju, ponieważ wyraźne i krytyczne podejście do wszelkich informacji jest narzędziem do walki z błędnym rozumieniem, uprzedzeniami oraz językiem nienawiści.

Słowa kluczowe: *media społecznościowe, umiejętność korzystania z mediów, platformy medialne, edukacja dla pokoju, edukacja w aspekcie pokoju, konflikty.*